

Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Atatürk Algılarının İncelenmesi*

Investigation of Atatürk Perceptions of Children in Preschool Period

Dr. Öğr. Üyesi Dila Nur YAZICI¹, Dr. Öğr. Üyesi Elif MERCAN UZUN²,
Prof. Dr. Kaya Tuncer ÇAĞLAYAN³

Öz

Amacı okul öncesi dönemdeki çocukların Atatürk'e ilişkin algılarını belirlemek olan araştırmada aynı zamanda çocukların Atatürk algısını şekillendireceği düşünülen ailelerin çocuklarıyla yaptığı etkinlikler ve okul öncesi öğretmenlerinin Atatürk ile ilgili etkinliklere planlarında ne kadar yer verdikleri ve hangi etkinlik türlerinde ele aldıkları da incelenmiştir. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi ve olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu 30 çocuk, 30 ebeveyn ve 10 öğretmenden oluşmaktadır. Veri toplama amacıyla görüşme tekniğinin ve döküman incelemesinin kullanıldığı çalışmada veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sırasında araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği artırmaya yönelik olarak çeşitli uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda çocukların ve ebeveynlerin çoğunlukla Atatürk'ün askeri yönü üzerinde durdukları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan çocukların okul öncesi öğretmenlerinin aylık planlarında Atatürk ile ilgili kazanımlara sadece belirli aylarda yer verdikleri ve bu planlar çerçevesinde sınıflarındaki çocuklar ile genellikle Türkçe ve sanat etkinlikleri yaptıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem çocuğu, Atatürk algısı, ebeveyn, okul öncesi öğretmeni, okul öncesi dönem

Makale Türü: Araştırma

Abstract

The purpose of this study is to determine the perceptions of preschool children about Atatürk. In the study, it was also aimed to examine the activities of families with their children, which are thought to shape the children's perception of Atatürk, and to what extent preschool teachers included activities related to Atatürk in their plans and in what types of activities. Qualitative research method and phenomenological design were used in this study. Criterion sampling method, one of the purposeful sampling methods, was used to determine the study group of the study. The study group consists of 30 children, 30 parents and 10 teachers. In the study, in which the interview technique and document analysis were used for data collection, the data were analyzed by content analysis method. During the research, various applications were carried out to increase the validity and reliability of the research. As a result of the research, it was determined that children and parents mostly focused on the military aspect of Atatürk. It was determined that the children who participated in the research included the gains about Atatürk only in certain months in the monthly plans of their preschool teachers and within the framework of these plans, they generally performed Turkish and art activities with the children in their classes.

Keywords: Preschool child, Atatürk's perception, parent, preschool teacher, preschool period

Paper Type: Research

*Bu çalışmanın ilk hali 26-28.10.2019 tarihinde Samsun'da düzenlenen 100. Yıl Eğitim Konferansında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, dilanur.yazici@omu.edu.tr

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, emercan@omu.edu.tr

³Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ktuncerc@omu.edu.tr

Atf için (to cite): Yazıcı, D. N., Mercan Uzun, E. ve Çağlayan, K. T. (2022). Okul öncesi dönemdeki çocukların Atatürk algılarının incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 31-44.

Giriş

Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarından ilki, bütün fertlerin Atatürk İnkılap ve ilkelerine ve Atatürk milliyetçiliğine bağlı bir şekilde yetiştirilmesini içermektedir. Bu amacı gerçekleştirebilmek için eğitim sistemimizdeki her kademede olduğu gibi okul öncesi eğitimde de Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucu Önderi Mustafa Kemal Atatürk'e detaylı bir şekilde yer verilmektedir. Gerek gün içerisinde gerçekleştirilen etkinliklerde gerekse kutlanan özel günlerde Mustafa Kemal Atatürk'ün farklı özellikleri ele alınmaktadır. Bu özellikler ilk etapta çocuğun yakın çevresini oluşturan mikrosistemi içerisinde ele alınmaktadır. Çocukların Atatürk hakkında ilk soru sordukları kişiler ve bilgi aldıkları kişiler ebeveynleridir. Ebeveynleri resimler, kitaplar, videolar kullanarak ya da çeşitli etkinlikler yaptırarak çocuklara Atatürk hakkında ilk bilgileri vermeye başlamakta, Atatürk sevgisinin oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Çocukların okula başlamasıyla birlikte mikrosistemleri genişlemekte, bu sisteme arkadaşları ve öğretmenleri de dahil olmaktadır. Böylece resmi eğitim kurumlarına başlayan çocuğun Atatürk ile ilgili bilgi kaynağı genişlemektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı incelendiğinde bilişsel gelişim alanının 21. Kazanımının "Atatürk'ü tanır ve Türk toplumu için önemini açıklar." şeklinde olduğu ve "Atatürk'ün hayatıyla ilgili belli başlı olguları söyler. Atatürk'ün kişisel özelliklerini söyler. Atatürk'ün değerli bir insan olduğunu söyler. Atatürk'ün getirdiği yenilikleri söyler. Atatürk'ün getirdiği yeniliklerin önemini söyler." göstergelerine yer verilmektedir (MEB, 2013). Sosyal ve duygusal gelişim alanda ise 11. Kazanım "Atatürk ile ilgili etkinliklerde sorumluluk alır" olduğu ve "Atatürk ile ilgili etkinliklere katılır. Atatürk ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı etkinliklerle ifade eder." göstergelerinden oluşmaktadır (MEB, 2013). Ayrıca ele alınması önerilen belirli gün ve haftalar içinde Cumhuriyet Bayramı, Atatürk Haftası, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı bulunmaktadır. Belirtilen belirli gün ve haftalarda eğitim programında yer verilen etkinliklere ek olarak daha ayrıntılı bir şekilde Atatürk'e karşı saygı ve sevgi geliştirilmesini sağlayacak etkinliklere yer verilmektedir.

Alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde genellikle sekizinci sınıf ve üzerindeki çocuklar ile çalışıldığı, çalışma konularının TC Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin işlenişine, dersin işleniş sırasında kullanılabilecek farklı yöntem ve tekniklere, dersin öğretimi sırasında karşılaşılan sorunlara ya da ders kitaplarının incelenmesine yönelik olduğu görülmektedir (Delen, 2007; Demirel Erdil, 2007; Kahramanoğlu, 2014; Keskin, 2018; Tangülü, 2011; Tüzün, 2008; Yıldırım, 2014). Bunun yanı sıra alanyazında ilköğretim çocuklarının Atatürk algısına yönelik olarak sadece bir çalışmaya rastlanmasına karşın okul öncesi dönem çocuklarının Atatürk algısına yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır (Elmas, 2007). Bu noktadan hareketle bu çalışmanın amacını okul öncesi dönemdeki çocukların Atatürk'e ilişkin algılarını belirlemek oluşturmaktadır. Araştırmada aynı zamanda çocukların Atatürk algısını şekillendireceği düşünülen ailelerin çocuklarıyla yaptığı etkinliklerin ve okul öncesi öğretmenlerinin Atatürk ile ilgili etkinliklere planlarında ne kadar yer verdiklerinin ve hangi etkinlik türlerinde ele aldıklarının da incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi dönemdeki çocuklara göre Atatürk kimdir?
2. Okul öncesi dönemdeki çocuklara göre Atatürk olmasaydı ne olurdu?
3. Okul öncesi dönemdeki çocuklara göre Atatürk Türk toplumu için neler yapmıştır?
4. Araştırmaya katılan çocukların ebeveynleri Atatürk ile ilgili olarak hangi etkinlikleri yapmaktadır?
5. Araştırmaya katılan çocukların öğretmenleri Atatürk ile ilgili olarak aylık planlarında hangi kazanım ve göstergelere yer vermektedirler?

6. Araştırmaya katılan çocukların öğretmenleri Atatürk ile ilgili olarak günlük planlarında hangi etkinlik türlerine yer vermektedirler?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Okul öncesi dönemdeki çocukların Atatürk'e ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, algıların ortaya konması için ayrıntılı ve derinlemesine veri toplanmasına fırsat vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden bireylerin kendi bakış açısından algı ve deneyimlerini ön plana çıkarmayı amaçlayan araştırma deseni olarak tanımlanan olgubilim (fenomenoloji) kullanılarak desenlenmiştir (Saban ve Ersoy, 2017). Ayrıca araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin Atatürk ile ilgili kazanımlara aylık ve günlük planlarında ne kadar ve hangi etkinlik türleri çerçevesinde yer verdiklerini belirlemek için döküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada önceden belirlenen ölçütler çalışmaya dahil edilen çocukların daha önce en az bir yıl okul öncesi eğitim kurumuna devam etmiş olması ve bir önceki sene Atatürk'le ilgili kazanım ve göstergeleri kazanmış olması olarak belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu Samsun ilinde MEB bakanlığına bağlı ilkokulların bünyesindeki anasınıflarına devam araştırmada belirlenen ölçütleri sağlayan çocuklar arasından oluşturulmuştur. Araştırmada ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenen çocuklara, bu çocukların ebeveynlerinden birisine ve yine bu çocukların şu anda devam ettiği okul öncesi eğitim kurumundaki öğretmenleri çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışma grubu 30 çocuk, 30 ebeveyn ve 10 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışmaya katılan 30 çocuğa, 30 ebeveyne ve 10 öğretmene ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler

	Cinsiyet	f
Çocuk	Kız	14
	Erkek	16
	Toplam	30
	Yaş	
	5	19
	6	11
	Toplam	30
Ebeveyn	Cinsiyet	f
	Kadın	18
	Erkek	12
	Toplam	30
	Yaş	f
	32-38	21
	39-46	9
	Toplam	30
	Son mezun olunan eğitim kademesi	f
	İlköğretim	4
	Lise	16
	Üniversite	10
	Toplam	30
	Meslek	f
Ev hanımı	10	
İşçi	8	
Memur	12	
Toplam	30	
Öğretmen	Cinsiyet	f
	Kadın	8
	Erkek	2
	Toplam	10
	Mesleki Kıdem	f
	1-5 yıl	2
	6-10 yıl	3
	11-15 yıl	2
15 yıl ve üzeri	3	
Toplam	10	

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan çocukların 14'ünün kız 16'sının erkek olduğu ve 19'unun 5, 11'inin ise 6 yaşında olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin dağılımı incelendiğinde araştırmaya katılanların çoğunun çocukların annelerinin olduğu ve 32-38 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin değişiklik gösterdiği görülmektedir.

2. 3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada okul öncesi dönem çocuklarının algılarının belirlenmesi amacıyla fenomenolojik araştırmaların temel veri toplama tekniği olan görüşme yöntemi kullanılmıştır (Creswell, 2013). Araştırmanın çocuklarla ve ebeveynlerle ilgili verileri görüşme tekniklerinden görüşme formu yaklaşımı kullanılarak toplanmıştır. Bu yöntemde görüşmeci önceden hazırladığı konu veya alanlara sadık kalarak hem önceden hazırlanmış soruları sorma hem de bu sorular konusunda daha ayrıntılı bilgi alma amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Görüşme soruları hazırlandıktan sonra iki uzmandan görüş alınmış ve uzman görüşü sonucunda son hali verilmiştir. Ebeveynlere çocuklarıyla Atatürk hakkında sohbet edip etmedikleri, Atatürk'ün hangi yönleri üzerinde konuştukları, Atatürk hakkında hangi tür etkinlikleri yaptıkları ve çocuklarına Atatürk'ü nasıl anlattıkları sorulmuştur.

Araştırma sırasında çocuklara ise Atatürk'ün kim olduğu, Atatürk'ün neler yaptığı ve Atatürk hakkında neler bildikleri sorulmuştur. Öğretmenlerin aylık planlarında Atatürk ile ilgili kazanım ve göstergelere ne kadar yer verdiklerini ve günlük planlarında hangi etkinlik türleri ile bu kazanım ve göstergeleri verdiklerini belirlemek için öğretmenlerden aylık ve günlük planları alınmıştır. Bu çerçevede 10 öğretmenin 10 aylık planı ve 10 öğretmenin Ekim-Kasım ayındaki 50 günlük planı incelenmiştir. Ekim-Kasım ayı günlük planlarının seçilmesindeki amaç hem 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı hem de 10-16 Kasım Atatürk Haftası çerçevesinde öğretmenlerin Atatürk hakkında daha fazla etkinliğe yer vereceklerinin düşünülmesidir.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Okul Öncesi dönemdeki çocuklarla çalışılacağı için araştırmada öncelikle Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'na başvuru yapılmıştır. Sonrasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunun 10.09.2019 tarihli ve 2019-265 sayılı kararı ile çalışmanın veri toplama yöntemleri uygun bulunmuştur.

Verilerin toplanması sırasında araştırmacılar çocuklarla ve ebeveynlerle birebir görüşmeler yapmıştır. Bu görüşmeler çocukların sınıflarında ya da okuldaki uygun bir odada gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sırasında çocukların kendilerini rahat bir şekilde ifade etmelerini sağlamak amacıyla araştırmacılar çocuklarla zaman geçirmiştir. Ebeveynlerle yapılan görüşmelerden önce ebeveynlere çalışmanın amacı açıklanmış ve çalışmaya katılmayı kabul eden ebeveynlerle görüşme yapmak için uygun gün ve saat belirlenmiştir. Araştırmacılar ebeveynlerle okuldaki uygun bir ortamda bire bir görüşmeleri gerçekleştirmiştir. Toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizinde amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İçerik analizi sırasında şu aşamalar izlenmiştir. Tüm görüşmeler bittikten sonra her bir görüşmeye ait kayıtlar Ç. 1. Ç. 2.,..., E. 1., E. 2.,... gibi isimler verilerek bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Ardından görüşmeler, hiçbir değişiklik yapılmadan yazılı hale getirilmiştir. Tüm görüşmelerin yazılı hale getirilmesi tamamlandıktan sonra rastgele belirlenen altışar ebeveyn ve çocuğun (görüşmelerin %20'si) verileri araştırmada transkript yapmayan araştırmacı tarafından incelenerek doğrulanmış ve transkript işlemi bitirilmiştir. Ardından araştırmacılar birbirinden bağımsız olarak verileri kodlayıp temalara ayırmışlardır. Daha sonra araştırmacılar bir araya gelerek birbirlerinin belirlediği kodları ve temaları incelemişler, farklı olarak belirlenen tema ve kodlar hakkında değerlendirmeler yaparak görüş birliğine varmışlardır. Görüş birliğine varıldıktan ve kodlar ve temalar düzenlendikten sonra araştırmaya katılan ebeveynlerin altısına (%20) bulgular okutulmuş bulguların düşüncelerini yansıtıp yansıtmadığını belirtmeleri istenmiştir. Öğretmenlerden alınan aylık ve günlük planların incelenmesinde ise araştırmacılar ayrı ayrı planları incelemişlerdir. Aylık planlarda Atatürk ile ilgili kazanımlara yer verme durumunu belirlemeye ve günlük planlarda hangi etkinlik türlerini kullanarak Atatürk ile ilgili kazanım ve göstergeleri verdiklerini belirlemeye yönelik olarak kontrol listeleri hazırlanmıştır. Bu kontrol listeleri araştırmacılar tarafından ayrı ayrı doldurulmuş ve karşılaştırılmıştır. Doldurulduktan sonra son hali verilen kontrol listeleri araştırmaya katılan iki öğretmene (%20) gösterilerek kontrol etmeleri istenmiştir.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerliğin ve güvenirliliğin sağlanması için farklı yollar izlenmektedir. Araştırma sırasında araştırmanın geçerlik ve güvenirliliği artırmaya yönelik olarak görüşme sorularının hazırlanması, araştırma verilerinin toplanması ve analiz edilmesi ve bulguların sunulmasında çeşitli uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Araştırmada çocukların Atatürk ile ilgili algılarını olduğu gibi ortaya koyabilmek dolayısıyla araştırmanın geçerliğini sağlayabilmek adına çeşitleme sağlanmaya çalışılmıştır. Bunun için ebeveynlerle görüşmeler gerçekleştirilmiş öğretmenlerin günlük ve aylık planları incelenerek veriler elde edilmiştir. Görüşme sorularının hazırlanmasında çeşitli çocuk kitapları incelenmiş, araştırmaya dahil edilmeyen üç okul öncesi öğretmeni ile görüşülmüştür. Sonrasında hazırlanan sorular uzman

görüşüne sunulmuş ve gelen öneriler çerçevesinde son hali verilmiştir. Son hali verilen sorular araştırmaya dahil edilmeyen on çocuğa ve üç ebeveynine uygulanmıştır ve soruların anlaşılabilirliği test edilmiştir. Görüşmeler sırasında esnek olunmaya çalışılmış ve gerekli görüldüğü yerlerde ek sorular ile yanıt alınmaya çalışılmıştır. Çocuklarla yapılan görüşmeler sırasında öğretmenlerin planları alınarak incelenmiş ve elde edilen bulgular öğretmenlere sunularak teyitleri alınmıştır.

Araştırmanın yürütülmesi sırasında görüşmelere başlamadan önce çocukların kendilerini rahat hissetmeleri ve düşüncelerini çekinmeden söyleyebilmeleri için araştırmacılar sınıf ortamında zaman geçirmiş ve oyun oynamışlardır. Görüşmeler yapılırken yönlendirici olmaktan kaçınılmış, çocukların ve ebeveynlerin düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilecekleri bir ortam yaratılmaya çalışılmıştır. Verilerin toplanması analizi aşamasında araştırmacılar verileri ayrı ayrı kodlamışlardır. Sonrasında araştırmacılar arasında görüş birliği olup olmadığı incelenmiş, görüş birliği olmayan kodlar tartışılarak görüş birliğine varılmıştır. Bulgular sunulurken yer yer doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

3. Bulgular ve Tartışma

Yapılan içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular okul öncesi dönem çocuklarının Atatürk algısı, okul öncesi dönem çocuklarının Atatürk algısına ebeveynin etkisi ve okul öncesi dönem çocuklarının Atatürk algısına okul öncesi öğretmenlerinin etkisi adlı temalar çerçevesinde çocuk ve ebeveyn görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak sunulmaktadır.

3.1. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Atatürk Algısı

Araştırma sırasında yapılan görüşmelerde araştırmaya katılan tüm çocukların Atatürk'ü tanıdıkları görülmektedir. Atatürk'ü farklı özellikleri ile tanımlayan çocuklardan bazıları Atatürk'ü tanımlarken birden çok özelliğine vurgu yapmaktadır. Araştırmaya katılan çocukların Atatürk kimdir? sorusuna verdikleri yanıtlar Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Çocukların "Atatürk kimdir?" sorusuna verdikleri yanıtlar

	f	
Asker kimliği	Koruyucumuz	8
	Asker	6
	Askerleri yöneten kişi	4
	Paşa	2
	Savaşçı	1
	Toplam	21
Yönetici/kurucu kimliği	Ülkemizin kurucusu	7
	İlk cumhurbaşkanımız	2
	Toplam	9
Diğer	Sınıftaki köşemizdeki kişi	4
	Mustafa Kemal	3
	Kalbimizde yaşayan kişi	3
	Aile fertlerinin bahsettiği kişi	1
	Filmde ismi duyulan kişi	1
	Toplam	12

En büyük askerdir (Ç.7).

Askerlerimizin başında savaşan, bizi düşmanlardan kurtaran kişi (Ç.12).

O bizim ilk Cumhurbaşkanımız (Ç.15).

Mustafa Kemal aslında onun ismi. Sonradan Atatürk olmuş(Ç.18).

O bizim kalbimizde yaşıyor, hep orada duruyor (Ç.20).

Abim ödev yaparken anlattı bana Atatürk'ü. O bizi kurtarmış düşmanlardan (Ç.23).

Biz babamla film izliyorduk. O zaman ismini duymuştum ben de sordum babama kim diye (Ç.25).

Ülkemizi koruyan ve kuran kişidir. Duvarımızda da resmi var, bak. Bizi koruduğu için asmışlar resmini (Ç.29).

Araştırmaya katılan çocukların yoğunlukla Atatürk'ü tanımlarken asker kimliğine vurgu yaptıkları görülmektedir. Çocukların Atatürk'ün asker kimliğine daha çok değinmeleri mikrosistemlerinde yer alan bilgi kaynaklarından olan ebeveynlerin ve diğer bireylerin sıklıkla Atatürk'ün askeri başarıları hakkında konuşmalarıyla ilişkilendirilebilir. Atatürk'ü ülkemizin koruyucusu olarak görmelerinin yanı sıra ülkemizin kurucusu olduğunu da belirtmektedirler. Öğrencilerden biri sınıflarındaki Atatürk köşesini işaret ederek sınıflarında resminin bulunduğunu ve bu resmin ülkemizi koruduğu için asıldığını belirtmektedir. Bu durum çocukların Atatürk'ün ülkemizin kurtuluşu sırasındaki çabalarının farkında olduklarını göstermektedir. Bunun yanı sıra hayatının tüm yönleri pek çok yazılı ve görsel yayına konu olan Atatürk'ün kişisel özelliklerinden ya da askeri hayatı dışında yaptığı şeylerden çocukların bahsetmemesi ebeveynlerin ya da öğretmenlerin de bu noktalara değinmediğini düşündürmektedir. Araştırmaya katılan çocukların Atatürk'ün yaptıkları hakkındaki görüşleri ise Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3. Çocukların Atatürk'ün neler yaptığına ilişkin görüşleri

	f	
Koruma	Ülkemizdeki insanları koruma	10
	Ülkemizi kurtarma	9
	Savaşma	6
	Ülkemizden kötü insanları gönderme	4
	Askerlik	2
	Kötü insanları öldürme	2
	Ülkemizin yıkılmasına izin vermeme	1
	Toplam	34
İnsani özellikler	Çocukları sevme	5
	Askeri sevme	3
	Hayvanları sevme	2
	İyilikler	1
	Toplam	11
Yenilenme	Ağaç dikme	6
	Yeni eşyalar yapma	3
	Okul yapma	3
	Ev yapma	1
	Yol yapma	1
	İnsanların yetişmesini sağlama	1
	Toplam	15

Bizi korudu, ülkemizin yıkılmasına izin vermedi (Ç. 2).

Düşmanlarla çok savaşmış, onları yenmiş (Ç. 6).

Doğayı korumak için ağaçlar dikmiş, hayvanları korumuş (Ç. 10).

Askeri sevmiştir, çocukları sevmiştir, hayvanları sevmiştir (Ç. 23).

Kötü insanları öldürmüş savaşta, onların bizinkileri öldürmesine izin vermemiş (Ç. 25).

Eskiden okullar yıkılmış, o yüzden okullar yaptırmış (Ç. 27).

Çocuklarla yapılan görüşmelerde çocuklar Atatürk'ün asker kimliği ile alakalı olarak yaptığı şeyleri ağırlıklı olarak dile getirdikleri görülmektedir. Bu çerçevede ülkemizi ve insanlarımızı koruma ve düşmanlara karşı galip gelme üzerinde durmaktadırlar. Araştırmaya katılan çocukların bir kısmı Atatürk'ün kişisel özelliklerinden çocukları sevme üzerinde dururken, ülkemizde birçok yenilik yaptığını da dile getirmektedirler. Araştırma sırasında elde edilen bulgulardan hareketle çocukların Atatürk'ün çocuk sevgisine değinmesi onların kendi yaşamlarıyla ilişkilendirdiği söylenebilir. MEB Okul Öncesi Eğitim Programına bakıldığında çocuklardan Atatürk'ün çeşitli kişisel özelliklerini söylemelerinin beklendiği görülmektedir. Araştırmaya katılan çocukların Atatürk'ün asker olduğunu, çocukları ve doğayı çok sevdiğini, yaptığı yenilikleri belirtmeleri çocukların beklenen kazanımlara ulaştıklarını göstermektedir. Bu noktada ebeveynlerin ve öğretmenlerin belirleyici olduğu düşünülmektedir. Çocukların farklı bilgi kaynaklarına ulaşımı söz konusu olmadığı için çevrelerindeki yetişkinlerin bakış açısı ve bunu yansıtmasının çocukların algılarının oluşumunda etkili olduğu söylenebilir.

Çocukların Atatürk olmasaydı ne olacağına ilişkin görüşlerine Tablo 4'de yer verilmektedir.

Tablo 4. Çocukların Atatürk olmasaydı ne olacağına ilişkin görüşleri

	f	
Bağımsızlık	Düşmanların ülkemizi alması	6
	Bayrağımızın olmaması	2
	Sürekli savaşılması	1
	Toplam	9
Ülkenin durumu	Küçük bir ülke olma	2
	Ülkemizde kötü insanların olması	2
	Ülkemizdeki insanlara kötülük yapılması	1
	Her yerin yıkık dökük olması	1
	Her yerin pis olması	1
	Ülkemizde hiçbir şeyin olmaması	1
	Ülkemizde sürekli kavga olması	1
	Tek başımıza kalınması	1
Toplam	10	
İnsanların durumu	İnsanlar olmazdı	8
	Herkes öldürdü	1
	Toplam	9
Diğer	Kötü	11
	Doğamızın kötü olması	1
	Toplam	12

Kötü, çünkü bayrağımız olmazdı. (Ç.1)

Ülkemiz olmazdı, düşmanların ülkesi olurdu. (Ç.13)

Küçük, minik bir ülke olurduk, herkesi kavga ederdi (Ç. 16).

Atatürk olmasaydı insanlar da olmazdı çünkü düşmanlar herkesi öldürmüş olurlardı (Ç. 18).

Kötü olurdu (Ç. 22).

Doğamız kötü olurdu, böyle yeşil olmazdı (Ç. 24).

Her yerde çöpler olurdu, çok pis olurdu (Ç. 26).

Araştırmaya katılan çocukların Atatürk ile ülkemizin kurtulması ile ilgili şeyleri eşleştirdikleri görülmektedir. Atatürk olmasa tüm insanların düşmanlar tarafından öldürüleceği dünyada insan kalmayacağını belirtmeleri ilginç bir bulgudur ve bu durumun çocukların içinde buldukları zihinsel gelişim döneminden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra çocukların Atatürk'ün olmama durumunda her şeyin olacağı yönündeki görüşleri ilginç bir bulgu olarak değerlendirilmektedir. Bu durum çocukların zihninde Atatürk'ün nasıl bir yeri olduğunu da gözler önüne sermektedir.

3.2. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Atatürk Algısına Ebeveynin Etkisi

Ebeveynler çocuklarının ilk öğretmenleridir. Çocuklar resmi eğitim kurumlarına başlayana kadar birçok şeyi aile üyelerinden doğrudan ya da dolaylı olarak öğrenmektedir. Çocuğun ebeveynlerinin ve evde beraber yaşadığı diğer aile üyelerinin dünyaya bakışı ve algısı çocuk üzerinde de belirleyici olabilmektedir. Bu nedenle çocuğun Atatürk'e ilişkin algısını belirleyici noktalardan birisinin de ebeveynleri olduğu düşünülmektedir. Ebeveynlerle yapılan görüşmelerden araştırmaya katılan katılımcıların hepsinin çocuklarıyla Atatürk hakkında konuştukları anlaşılmaktadır. Katılımcılar çocuklarının Türk büyüklerini tanıması, geçmişlerini öğrenmesi, çocuğun merak etmesi, çocuğunun Atatürk ilkelerini öğrenebilmesi ve Atatürk'ü rol model alması için Atatürk'ten bahsettiklerini belirtmektedirler. Bu konuda katılımcılar görüşlerini şu şekilde dile getirmektedirler:

Bazen televizyonda ya da bir kitapta resmini görüyoruz. Soruyordu daha küçükken bu kim, ne yaptı diye. O zaman Atatürk'ün bizler için ne yaptığını anlatıyorduk. Şimdi zaten biliyor (E.3).

Türk büyüklerimizi tanıması gerekiyor (E. 7.).

Geçmişte bu ülkede neler yaşandığını, nasıl bu günlere geldiğimizi bilmesi için zaman zaman sohbet ediyoruz (E. 11).

Daha önce Anıtkabir'e gitmiştik, oradan çok etkilenmiştik. Atatürk'ün bizi düşmanlardan kurtardığı için Anıtkabir'de olduğunu ve ziyaret ettiğizi anlatmıştım (E.14).

Atatürk'ün ilkeleri doğrultusunda yaşamayı için anlatıyorum nasıl bir durumdan bizi kurtardığını, neler yaptığını, düşmanlarla nasıl savaştığını (E. 16).

Özel günlerde müzeleri gezmeyi seviyoruz ya da bayram törenlerine katılmayı. Haliyle konuşuyoruz Atatürk şöyle yaptı, böyle yaptı diye. Atatürk nasıl hiç bir zorluk karşısında yılmadıysa sen de öyle ol diyoruz (E. 28).

Çünkü Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk'ü tanımamı istiyorum (E. 29).

Araştırmaya katılan ebeveynlerin hepsinin çocuklarıyla Atatürk hakkında konuşmaları, çocuklarına Atatürk hakkında bilgi vermeleri ilgi çekici bir bulgudur. Ebeveynlerin gerek milli değerlerini çocuğuna aktarması gerekse çocuğunun Atatürk'ün ilkelerini benimsemesi gibi farklı gerekçelerle çocuklarına Atatürk hakkında bilgi verdikleri görülmektedir. Ebeveynlerin çocuklarıyla Atatürk'ün hangi özellikleri hakkında konuştuklarına ilişkin bulgular Tablo 5'te verilmektedir.

Tablo 5. Ebeveynlerin çocuklarıyla Atatürk hakkında konuştukları konular

Ebeveynlerin çocuklarıyla Atatürk hakkında konuştukları konular	f
Askeri başarıları	11
Ülkemizi düşmanlardan kurtarması	9
Yapmış olduğu liderlik	7
Yaptığı devrimler	7
Hayatı	6
Ailesi	5
Çocuk ve kitap sevgisi	5
Vatan sevgisi	2
Cumhuriyeti kurması	2
Ölüm nedeni	2
Toplam	56

Atatürk'ün Türk milleti için neler yaptığını, yaptığı yenilikleri, cumhuriyeti nasıl kurduğunu, onun ne kadar büyük bir lider olduğunu anlatıyorum (E. 1).

Ülkemizi kurtarmak için düşmanlarla nasıl savaştığını, onlarla nasıl baş ettiğini anlatıyorum (E. 4).

Cumhuriyetin kurulması aşamasında nasıl bir ileri görüşlülükle gerçekleştirdiği devrimleri anlatıyorum. Geçenlerde bir yerde bir fotoğraf görmüştü onu sorunca anlattım (E. 18).

Atatürk'ün çocukları ne kadar sevdiğini ve onlara bayram hediye eden tek insan olduğunu konuşmuştuk (E. 25).

Atatürk'ün nasıl öldüğünü merak ettiği için onu anlattık (E. 30).

Tablo 5 incelendiğinde ebeveynlerin çocuklarıyla daha çok Atatürk'ün asker kimliği ve ülkemizi düşmanlardan kurtarması çerçevesinde daha yoğun şekilde konuştukları görülmektedir. Bu durum çocuklarla yapılan görüşmelerde de açıkça görülmektedir. Çocukların da özellikle Atatürk'ün asker kimliği üzerinde durmalarının ebeveynlerinin Atatürk'ün bu yönünü ön plana çıkarmalarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Asker kimliğinden sonra liderlik özelliğinden ve yaptığı devrimlerden bahseden ebeveynlerin yanı sıra hayatı ve ailesini de anlatan ebeveynler olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin Atatürk'ün ölüm nedeninden bahsetmeleri ise ilginç bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Ebeveynlerin çocuklarıyla evde Atatürk ile ilgili olarak ne tür etkinlikler yaptıkları Tablo 6'da verilmektedir.

Tablo 6. Ebeveynlerin çocuklarıyla Atatürk ile ilgili olarak yaptıkları etkinlikler

Yanıtlar	f
Sohbet	15
Millî bayramlarla ilgili etkinlikler	10
Sanat etkinliği	5
Alan gezisi	3
Atatürk'le ilgili kitaplar okuma	1
Atatürk'le ilgili şiir okuma	1
Atatürk resmi	1
Toplam	36

Yeri ve zamanı geldiğinde sohbet ediyoruz, bazen o birşey soruyor, bazen bir şey görüyoruz (E. 8)

Bandırma Vapurunu ve Gazi Müzesi'ni geziyoruz. Millî bayramlara gidiyoruz (E. 14).

Atatürk resmi süsleyip duvarımıza asmıştık (E. 20)

Tablo 6 incelendiğinde ebeveynlerin çocuklarıyla Atatürk hakkında sıklıkla sohbet ettikleri görülmektedir. Bu sohbetleri genellikle çocuğun merak etmesi ile başladığı söylenebilir. Millî Bayram kutlamalarına katıldıklarını dile getiren ebeveynlerin yanı sıra çeşitli sanat etkinlikleri yaptıklarını dile getiren ebeveynler de vardır. Ebeveynlerin çocukların algıları gibi değerlerinin oluşumundaki rolü oldukça önemlidir. Arıcı ve Bartan (2020) annelerin çocuklarına değer kazandırmada izledikleri yolu incelemişler ve annelerin en çok rol model olmaya ve düz anlatıma başvurdukları belirlenmiştir. Akın ve Ertürk'ün (2021) çalışmasında ise değer kazandırma sürecinde ebeveynlerin öğüt verme, model olma ve yaşantılardan örnekler vermeyi kullandıkları belirlenmiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla gerçekleştirdikleri sohbet içerisinde öğüt vermeye ya da düz anlatıma başvurabileceği düşünülmektedir.

3.3. Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Atatürk Algısına Okul Öncesi Öğretmenlerinin Etkisi

Çocukların özellikle okul öncesi dönemde rol model aldığı yetişkinlerin başında öğretmenleri ve ebeveynleri gelmektedir. Onlar gibi davranmaya çalışmakta, onların düşüncelerini benimsemektedirler. Bu dönemde çocuğun gelişmesinde ve hayata bakışında bu yetişkinler oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Çocukların çevrelerini algılayışlarında ve yorumlamalarında okul öncesi öğretmenleri önemli bir rol üstlenmektedirler. Öğretmenler gerek gün içerisinde gerçekleştirdikleri etkinlikler ile gerekse örtük öğrenmelerle çocukların dünyayı algılayışlarını etkiledikleri gibi Atatürk ile algılarının oluşmasında da kilit rol oynamaktadırlar. Öğretmenler MEB Okul Öncesi Eğitim Programı çerçevesinde aylık planlarında Atatürk ile ilgili kazanımlara yer vermekte ve bu kazanımları çocukların kazanmalarını sağlayacak farklı etkinlikler planlamaktadırlar. Öğretmenler aylık planlarında o ay içerisinde sınıflarındaki çocukların gelişim özelliklerini ve ön öğrenmelerini göz önünde bulundurarak hangi kazanım ve göstergeleri alacaklarını, alan gezilerini, özel gün ve haftalardan hangilerinin kutlanacağına ve bunların nasıl değerlendirileceğine yer vermektedirler. Bu aylık planlar öğretmenler için bir yol haritası görevi görmektedirler. Öğretmenler aylık planları çerçevesinde belirlediği kazanım ve göstergelere ulaşmak için günlük eğitim akışlarını ve etkinlik planlarını hazırlamaktadırlar. Etkinlik planlarında öğretmenler herhangi bir kazanımı Türkçe, sanat, drama, müzik, hareket, oyun, fen, matematik, okuma yazmaya hazırlık veya alan gezilerinden biri ya da birkaçını kullanarak verebilmektedirler. Öğretmenlerin aylık planlarında Atatürk ile ilgili kazanımları hangi aylarda yer verdikleri Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin aylık planlarında Atatürk ile ilgili kazanım ve göstergelere yer verme durumları

Kazanım/ Gösterge	Eylül		Ekim		Kasım		Aralık		Ocak		Şubat		Mart		Nisan		Mayıs		Haziran	
	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
K21		-	10		10		-		-		-		-		10		-		-	
G1		-	10		10		-		-		-		-		10		-		-	
G2		-	10		10		-		-		-		-		10		-		-	
K11		-	10		10		-		-		-		-		10		-		-	
G1		-	5		8		-		-		-		-		7		-		-	
G2		-	5		6		-		-		-		-		7		-		-	
G3		-	7		8		-		-		-		-		9		-		-	

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin Atatürk ile ilgili bilişsel gelişim alanında ve sosyal duygusal gelişim alanında yer alan kazanımları ve göstergeleri farklı aylarda aylık planlarına aldıkları görülmektedir. Öğretmenlerin hangi aylarda Atatürk ile ilgili kazanım ve göstergelere yer verdikleri incelendiğinde özellikle Millî Bayramlarımız olan Cumhuriyet Bayramı ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının olduğu ekim ve nisan aylarında ve 10-16 Kasım Atatürk Haftasının ve 24 Kasım Öğretmenler Gününün olduğu Kasım ayında yer verdikleri, bunun dışında kalan zamanlarda ise Atatürk ile ilgili kazanımlara gün içinde yer verseler bile aylık kazanımlarında yer vermedikleri söylenebilir. Bu durumun

çocukların Atatürk'ü tüm yönleriyle tanıması önünde bir engel oluşturabileceği düşünülmektedir. Özellikle savaşlarla ve askeri başarılarıyla ilişkilendirilerek anlatıldığında diğer yönleri göz ardı edilebilmektedir. Bu nedenle öncelikle okul öncesi öğretmenlerinin Atatürk hakkında detaylı bilgi sahibi olması gerektiği söylenebilir. Ayrıca sadece belirli aylarda Atatürk ile ilgili etkinlikler yapılmasının kalıcılığı noktasında endişe duyulmaktadır. Öğretmenlerin aylık planları çerçevesinde hangi tür etkinlikler planlayarak kazanımları gerçekleştirmeye çalıştıklarına yönelik bulgular Tablo 8'de sunulmaktadır.

Tablo 8. Öğretmenlerin Atatürk ile ilgili kazanım ve göstergeleri verdikleri etkinlik türleri

Etkinlik Çeşidi	f
Türkçe	24
Sanat	38
Fen	-
Matematik	-
Drama	4
Müzik	22
Okuma Yazmaya Hazırlık	-
Alan gezisi	2

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin Atatürk ile ilgili olarak en çok sanat etkinliğine yer verdikleri görülmektedir. Sanat etkinliği çerçevesinde maket Anıtkabir yapma, Anıtkabir resmi boyama, Atatürk resmi süsleme, Atatürk resmi boyama, çocuklarla birlikte Atatürk köşesi oluşturma gibi etkinlikler yaptırmayı tercih ettikleri söylenebilir. Öğretmenlerin sanat etkinliğinden sonra en çok Türkçe etkinliğinde Atatürk ile ilgili kazanımlara yer verdikleri söylenebilir. Türkçe etkinliği çerçevesinde öğretmenlerin kitap okuma, Atatürk ile ilgili sohbet etme, şiir okuma ve öykü tamamlama gibi etkinlikler yaptıkları ve bazı öğretmenlerin öykülerden yola çıkarak drama çalışmaları yaptıkları söylenebilir. Müzik etkinliği yatan öğretmenlerin genellikle belirli gün ve haftalar ile ilgili şarkı çalışması yaptırdığı görülmektedir. Alan gezisi yaptıran öğretmenler öğrencileri ile Gazi Müzesini ziyaret etmeyi planlamaktadırlar. Alan gezileri çocukların dikkatini oldukça çeken, çocukların yaşadıkları çevreyi tanımalarına ve geçmişlerini anlamalarına yardımcı olmaktadır. Bu açıdan programda sık sık yer verilmesi gerekirken sadece iki öğretmenin alan gezisine yer vermesi düşündürücü bir bulgudur. Okul öncesi dönem çocuklarının, ebeveynlerin ve öğretmenlerin müze gezisi hakkındaki görüşlerinin incelendiği farklı bir çalışmada çocukların çok daha etkili bir şekilde öğrendikleri, mutlu ve heyecanlı oldukları belirlenmiştir (Karaca, Şenol, Akyol ve Yaşar, 2018). Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan bir çalışmada ise okul öncesi öğretmenlerinin alan gezilerinin çocukların deneyimleyerek ve kalıcı şekilde öğrenmelerine katkı sağladığını belirttikleri fakat maddi sorunlar ve güvenlik endişesi gibi nedenlerden dolayı sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir (Tutkun, Aydın Kılıç, Balcı ve Kök, 2019).

4. Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi dönemdeki çocukların Atatürk'e ilişkin algılarını ve bu algıyı etkileyen faktörlerin incelendiği çalışma sonucunda, çocukların çoğunlukla Atatürk'ün askeri yönü üzerinde durdukları görülmüştür. Çocukların Atatürk'ün öncelikli olarak kurtarıcı kimliğine odaklandıkları ve Atatürk olmasıyla bağımsız bir ülke olamayacağımızı ve sürekli savaşacağımızı düşündükleri belirlenmiştir. Araştırma sonucunda ebeveynlerinin çocuklarıyla Atatürk'ün askeri, siyasi yönleri gibi farklı özellikleri hakkında sohbet ettikleri; bununla birlikte Atatürk hakkında konuşurken genellikle askeri kimliği üzerinde durdukları tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan çocukların okul öncesi öğretmenlerinin aylık planları incelendiğinde öğretmenlerinin Atatürk ile ilgili kazanımlara planlarında her ay yer vermedikleri ve bu planlar çerçevesinde sınıflarındaki çocuklar ile genellikle Türkçe ve sanat etkinlikleri yaptıkları belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenleri aylık planlarını yaparken sadece belirli aylarda değil de yıl içerisinde düzenli olarak Atatürk ile ilgili kazanım ve göstergelere yer vererek Atatürk'ün

doğa sevgisi, çocuk sevgisi, kendini sürekli geliştirmesi gibi farklı özellikleri üzerinde durabilirler. Öğretmenler okulda öğrenilenleri pekiştirmeleri için ailelerle işbirliği yapabilirler ve farklı etkinlikler planlanmasında özellikle alan gezisi gibi etkinliklerde ailelere görev verebilirler. İlgili alan yazın incelendiğinde Atatürk ile ilgili çalışmaların derleme yönünde olduğu görülmüştür. Çocukların Atatürk algılarına yönelik olarak farklı yaş gruplarıyla çalışmalar yapılabilir. Araştırmada sadece anasınıfına giden çocuklar ve ebeveynleri ile görüşmeler yapılmış olup öğretmenlerinin sadece aylık ve günlük planları incelenmiştir. Sonraki araştırmalarda öğretmenlerle görüşmeler yapılabilir, farklı yaş gruplarıyla çalışılabilir. Son olarak Atatürk ile ilgili cevaplar incelendiğinde kişilik özelliklerinden ziyade askeri ve siyasi yanına odaklanıldığı görülmüştür. Okul öncesi dönemdeki çocuklara Atatürk'ün kişilik özelliklerine yönelik birkaç haftalık bir eğitim planlanması yoluyla deneysel bir araştırma yapılabilir.

Kaynakça

- Akın, Z. ve Öztürk, E. (2021). Değer eğitimi sürecinde okul – aile işbirliği: bir nitel çalışma. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 19(42): 73-112. DOI: 10.34234/ded.912583
- Arıcı, D. ve Bartan, M. (2020). Çocuğu okul öncesi eğitime devam eden annelerin çocuklarına değer edindirme süreçlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1): 279-294. DOI: 10.31592/aeusbed.640496
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. (Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir Çev Ed.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Delen, S. (2007). *İlköğretim ve ortaöğretimde öğretmen görüşlerine göre Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demirel Erdil, A. (2007). *İlköğretim T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretiminde dramanın akademik başarıya ve tutuma etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Elmas, E. (2007). *Türkiye'de modernlik okuması: İlkokul çocuklarında Atatürk algısı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.
- Kahramanoğlu, Ş. (2014). *İlköğretim 8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi'nin Atatürkçülük ünitesinin işlenişinde karşılaşılan sorunların öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi Aydın örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Karaca, N. H.; Şenol F. B.; Akyol, T. ve Can Yaşar, M. (2018). Anasınıfına devam eden çocuklar için bir müze gezisi örneği. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 2(2): 13-25.
- Keskin, E. (2018). *Sekizinci sınıf T.C. inkılap tarihi ve Atatürkçülük dersi Atatürkçülük ünitesinin işlenişine ilişkin öğretmen görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- MEB. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: MEB.
- Saban, A., ve Ersoy, A. (2017). *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tangülü, Z. (2011). *8.sınıf Türkiye Cumhuriyeti inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersinde gazete kullanımı ve buna ilişkin öğretmen görüşleri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tutkun, C.; Aydın Kılıç, Z. N.; Balcı, A. ve Kök, M. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin alan gezisi etkinliğine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20): 469-487.

- Tüzün, H. (2008). *İlköğretim 8.sınıf TC. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitabında (MEB yayınları) Atatürkçülük bölümünün görsel materyallerle öğretilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, F. (2014). *8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğrenci çalışma kitaplarının sosyal bilgiler öğretmenlerince değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir. Yazarlar etik kurul izni gerektiren çalışmalarda, izinle ilgili bilgileri (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde ve ayrıca burada belirtmişlerdir.

Kurul Adı: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Tarih: 10.09.2019

No: 2019-26510.09.2019

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI

1. yazar katkı oranı : %35
2. yazar katkı oranı : %35
3. yazar katkı oranı : %30